

Toezicht in beeld

2023 - 2024

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Het toezicht
van DNB

Uitdagingen

Toezicht in
cijfers

Toezicht op
banken

Toezicht op
verzekeraars

Toezicht op
pensioenfondsen

Toezicht op
andere instellingen

Speerpunten
in toezicht

Inhoud

Voorwoord

Inhoud

Het toezicht
van DNB

Uitdagingen

Toezicht in cijfers

Toezicht op banken

Toezicht op
verzekeraars

Toezicht op
pensioenfondsen

Toezicht op andere
instellingen

Speerpunten in
toezicht

Voorwoord

Het afgelopen voorjaar was er onrust op de financiële markten. Mede door de wereldwijd oplopende rentes kwam een aantal banken in de Verenigde Staten en Zwitserland in de problemen. Deze problemen bleken gelukkig grotendeels op zichzelf te staan en leidden niet tot verdere besmetting binnen het financiële stelsel. Wel toonden ze wederom het belang aan van goed risicomanagement in de financiële sector. DNB werkt hier als toezichthouder dagelijks aan. We zien toe op de financiële gezondheid van instellingen en beoordelen bijvoorbeeld of instellingen voorbereid zijn op een (langdurig) hogere rente. Ook toetsen we of instellingen zich voldoende inspannen om betrokkenheid bij financieel-economische criminaliteit te voorkomen.

We communiceren transparant over wat we van de financiële sector verwachten. Dit helpt ons om effectief en risicogebaseerd toezicht te houden in een financieel landschap dat aan grote veranderingen onderhevig is. Veranderingen die mede worden gedreven door digitalisering en het streven naar meer verduurzaming. Deze twee thema's vormen samen met het voorkomen van financieel-economische criminaliteit de drie speerpunten van ons toezicht. We voeren hierover de dialoog met de sector via onder andere ronde tafels. Bijvoorbeeld over een doelgerichte

aanpak ter voorkoming van financieel-economische criminaliteit en over (de actualisering van) onze duurzaamheidsstrategie. Maar ook door jaarlijks een strategisch overleg met de sector te organiseren over technologische ontwikkelingen.

In deze publicatie blikken we terug op de resultaten die we in het afgelopen jaar in ons toezicht hebben bereikt en kijken we vooruit naar de prioriteiten voor het komende jaar. Zo zal de transitie naar het nieuwe pensioencontract komend jaar veel aandacht van zowel de sector als onszelf vragen. Ook zullen we Europese regelgeving implementeren die is gericht op het versterken van de digitale operationele weerbaarheid van de financiële sector (DORA) en het versterken van de eisen aan, en het toezicht op de cryptosector (MiCAR). We werken hierbij nauw samen met de AFM. Ondertussen wordt er ook gewerkt aan nieuwe Europese regelgeving inzake het toezicht op de toepassing van kunstmatige intelligentie in de financiële sector. De stormachtige opkomst van kunstmatige intelligentie stelt ons immers ook voor de vraag hoe we daar goed toezicht op houden. Al deze veranderingen vinden plaats tegen de achtergrond van een onzekere macro-financiële en geopolitieke omgeving. We zullen ons dan ook, samen met alle betrokken DNB collega's, het komende jaar weer dagelijks blijven inzetten voor gezonde, stabiele en integere financiële instellingen.

Else Bos

Toezichtdirecteur en voorzitter toezicht

Steven Maijor

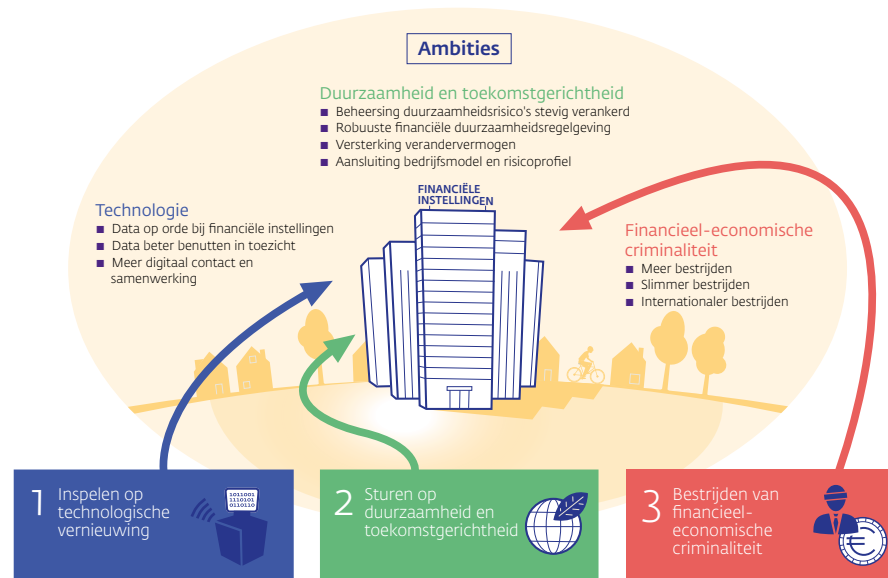
Toezichtdirecteur

Het toezicht van DNB

Onze missie: Werken aan vertrouwen

Het toezicht van DNB richt zich op een solide, betrouwbare en wendbare financiële sector. Dit doen wij door op risicobaseerde en proportionele wijze toezicht te houden op financiële instellingen. Door de uitvoering van haar toezichttaak wil DNB bijdragen aan het publieke vertrouwen in financiële instellingen. Vertrouwen is een voorwaarde voor een goed functionerend financieel systeem, en dat is op zijn beurt belangrijk voor de reële economie. Het toezicht van DNB kent twee pijlers: prudentieel toezicht en integriteitstoezicht. Het prudentieel toezicht is gericht op solide financiële instellingen. Het integriteitstoezicht van DNB ziet toe op een schone en integere financiële sector, door de aanpak van financieel-economische criminaliteit.

Naleving van wet- en regelgeving en behoud van publiek vertrouwen is allereerst een taak van financiële instellingen zelf. Als toezichthouder ziet DNB erop toe dat instellingen voldoen aan wet- en regelgeving, dat risico's in kaart worden gebracht en dat deze adequaat en tijdig worden beheerst. Dat is de basis van goed toezicht. Daarbij is het van belang dat het reguliere toezicht van DNB juist in goede tijden de risico's van instellingen kritisch beoordeelt en zich inzet voor de juiste beheersmaatregelen. Tevens is het belangrijk dat instellingen wendbaar zijn en zich aanpassen aan relevante (externe) ontwikkelingen, zoals technologische vernieuwing, duurzaamheid en de macro-

economische omgeving. Ook DNB moet wendbaar zijn, om zo alert en adequaat te kunnen reageren op veranderende omstandigheden.

Speerpunten toezicht

DNB deelt periodiek haar visie op toezicht. Dit doen wij enerzijds om de strategische koers van DNB als toezichthouder uit te zetten en anderzijds om financiële instellingen inzicht te geven in die

koers. Daarmee stellen we prioriteiten die bijdragen aan een doelmatige inzet van onze capaciteit. Ook dit is onderdeel van goed toezicht. Eind 2020 publiceerde DNB de [Visie op Toezicht 2021-2024](#) met daarin de drie speerpunten die worden samengevat in bovenstaande figuur. In deze publicatie leest u welke resultaten we hierop hebben geboekt in 2023 en wat onze plannen zijn voor het komende jaar. In 2024 zullen we een nieuwe Visie op Toezicht voor de periode 2025 – 2028 uitbrengen.

Uitdagingen

Uitdaging 1: Hoge inflatie en snelle stijging van rentes

Nederlandse financiële instellingen zijn de recente periode van economische onzekerheid en hoge marktvolatiliteit goed doorgekomen. De instellingen hebben over het algemeen geprofiteerd van de hogere rentes waar het verkrappende monetaire beleid mee gepaard gaat. Daarnaast is de impact van de afkoelende economie vooralsnog beperkt gebleven. Hoewel de risico's in hypotheekportefeuilles nog gering zijn door de hoge mate van overwaarde en de lage werkloosheid, kan een stijging van de financieringskosten leiden tot een toename van risico's. Ook is er een toename van het aantal faillissementen in het midden- en kleinbedrijf door de combinatie van terug te betalen belastingschulden uit de coronatijd en gestegen rentes.

Uitdaging 2: Toegenomen digitalisering en cyberdreigingen

Toegang tot data, waaronder niet-financiële data van bijvoorbeeld grote online platforms, is steeds vaker een belangrijk onderdeel van financiële dienstverlening. Potentiële risico's zoals het verlies van privacy en financiële uitsluiting dienen daarbij ondervangen te worden. Dit vereist extra aandacht door het groeiende gebruik van kunstmatige intelligentie. In het licht van digitalisering en grotere afhankelijkheid van derde partijen door de uitbesteding van processen of (onderdelen van) de dienstverlening, is ook de toenemende dreiging die uitgaat van cyberrisico's een belangrijke uitdaging. Het grote aanbod van *ransomware-as-a-service* en de grotere toegankelijkheid van toepassingen op basis van kunstmatige intelligentie spelen cybercriminelen in de kaart.¹ Blijvende aandacht voor digitale weerbaarheid is daarom van vitaal belang.

Uitdaging 3: Een volwassen beheersing van duurzaamheidsrisico's

Duurzaamheidsontwikkelingen hebben impact op de financiële sector. Enerzijds kunnen financiële instellingen geraakt worden door zowel fysieke als transitierisico's, die invloed hebben op de marktwaarde van beleggingen, de kredietwaardigheid van gefinancierde bedrijven en de verplichtingen van verzekeraars. Anderzijds kunnen er reputatie- en juridische risico's ontstaan, bijvoorbeeld als instellingen hun eigen beloften op het vlak van duurzaamheid onvoldoende nakomen. DNB ziet toe op een volwassen beheersing van deze duurzaamheidsrisico's. Daartoe integreren we duurzaamheid in de gehanteerde toezichtsmethodiek, brengen we macroprudentiële duurzaamheidsrisico's in kaart en zetten we ons internationaal in om de ontwikkeling van standaarden en instrumentarium verder vorm te geven.

Uitdaging 4: Een adequate en op risico's gebaseerde aanpak van financieel-economische criminaliteit

Banken spelen als poortwachters een sleutelrol bij het voorkomen van financieel-economische criminaliteit. Om de aanpak van financieel-economisch criminaliteit efficiënter en effectiever te maken, werkt DNB aan een meer risico-gebaseerde aanpak en voert hiervoor de dialoog met de sector. Hierdoor kan zowel de klant-belasting als de last voor de instellingen worden beperkt. Voor een risicogebaseerde invulling van de poortwachtersfunctie is het belangrijk dat instellingen keuzes durven maken, en dat zij deze keuzes kunnen uitleggen. Als toezichthouder toetst DNB of instellingen de risico's enerzijds begrijpen en anderzijds adequaat mitigeren.

¹ Bijvoorbeeld door het gebruik van kunstmatige intelligentie om *malware* te ontwikkelen die traditionele antivirusmodellen kan omzeilen, en het gebruik van generatieve applicaties (zoals ChatGPT) om *phishingmails* geloofwaardiger te maken.

Toezicht in cijfers

Toezichtpopulatie

Figuur 1 laat de verdeling van de toezichtpopulatie zien naar type instelling waarop DNB prudentieel en/of integriteitstoezicht houdt. Het prudentieel toezicht op Nederlandse banken valt daarbij onder het Europese gemeenschappelijke toezichtmechanisme, dat bestaat uit de ECB en de nationale toezichthouders.

Bij de instellingen onder ons toezicht hebben we tot 31 oktober van dit jaar 1.450 bestuurders en commissarissen getoetst en is circa 250 keer een verklaring van geen bezwaar afgegeven.

Figuur 1 Verdeling toezichtpopulatie per sector²

	Aantal
Banken ^a	89
Verzekeraars ^b	202
Pensioenfondsen ^c	238
Betaalinstellingen ^d	168
Beleggingsondernemingen en -instellingen	386
Trustkantoren	136
Cryptodienstverleners	38

^a Inclusief bijkantoren

^b Inclusief bijkantoren en herverzekeraars

^c Inclusief premiepensioeninstellingen en pensioenuitvoeringsorganisaties³

^d Inclusief wisselinstellingen (inclusief bijkantoren), geldtransactiekantoren en elektronischgeldinstellingen.

Peildatum: 31 oktober 2023

2 Instellingen die actief zijn in meerdere sectoren zijn dubbel opgenomen. Aanbieders van onder andere financiële leasing en kluisverhuurders, die vaak geen vergunning- of registratieplicht hebben voor deze activiteiten, zijn niet opgenomen.

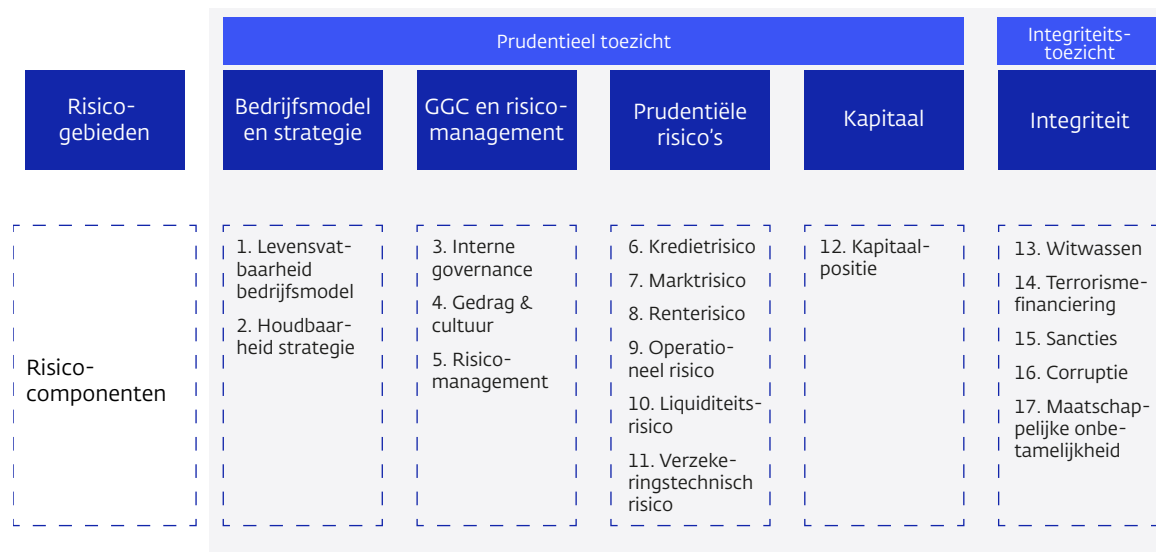
3 Pensioenuitvoeringsorganisaties staan niet onder direct toezicht van DNB, gegeven het belang voor pensioenfondsen zijn echter afspraken gemaakt in het kader van [PUO-gericht toezicht](#).

Toezichtmethodologie: risicogebaseerd

Begin 2021 introduceerde DNB een vernieuwde toezichtmethode, met als doel om nog meer dan voorheen de beschikbare toezichtcapaciteit in te zetten op de grootste risico's. De toezichtmethode verdeelt instellingen in drie impactklassen: instellingen met een kleine, middelgrote en grote impact. Daarbij maken we onderscheid tussen prudentieel en integriteitstoezicht. Hoe groter de impact van problemen bij een instelling op het vertrouwen in het financiële stelsel, des te hoger de impactklasse en intensiever het toezicht. Onze toezichtmethode kent daarnaast een risicotaxonomie die bestaat uit vijf risicogebieden onderverdeeld in zeventien risicomponenten. Zo toont figuur 2 bijvoorbeeld dat het risicogebied *Governance, Gedrag en Cultuur (GGC) en risicomangement* in totaal 3 risicomponenten kent. Per risicomponent scoren we de onder toezicht staande instelling op een schaal van 1 (laag risico) tot en met 4 (hoog risico). Vanaf risicoscore 3 (hoog gemiddeld risico) vinden we het risiconiveau onbevredigend of de beheersing onvoldoende; bij risicoscore 4 zijn de risico's groot en is verbetering van de beheersing urgent.

DNB accepteert het risico dat een financiële instelling kan falen, maar onze risicotolerantie neemt af naarmate de impact daarvan op het financiële stelsel en de maatschappij groter is.⁴ Een concrete uitwerking hiervan is dat voor alle instellingen risicoscore 4 (hoog risico) buiten onze risicotolerantie valt; voor instellingen met een middelgrote en grote impact valt ook score 3 (hoog

Figuur 2 Risicotaxonomie

gemiddeld risico) buiten onze risicotolerantie. Als een component-score van een instelling buiten de risicotolerantie van toezicht valt, kan dat aanleiding zijn om de toezichtintensiteit op dit gebied te verhogen en zo de risico's weer binnen de tolerantiegrens te brengen. Daarvoor werken we met mitigatieplannen en waar nodig handhaven we. Dit jaar zijn verschillende handhavingsmiddelen ingezet. We hebben tot 31 oktober bijvoorbeeld veertien boetes en vier keer een last onder dwangsom opgelegd.

Risicomponentscores onder toezicht staande instellingen

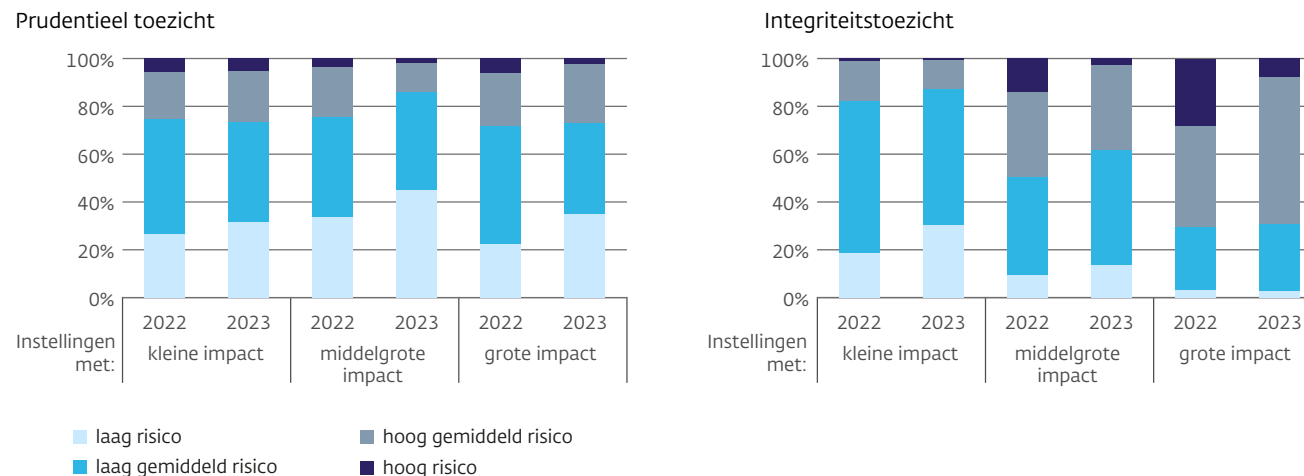
Door risicomponentscores te publiceren willen we meer transparantie bieden over onze risicogebaseerde manier van werken. Voor het prudentieel toezicht op banken worden risicoscores vastgesteld volgens de methodologie van het Europese gemeenschappelijke toezichtmechanisme. Voor banken zijn daarom geen scores voor prudentieel toezicht opgenomen.

⁴ Zie [toezichtbrochure ATM](#), pagina 6.

Op de trustsector houdt DNB alleen integriteitstoezicht, ook trustkantoren kennen daarom geen scores voor prudentieel toezicht.

Belangrijk is dat risicoscores worden beïnvloed door verschillende factoren. Allereerst spelen er factoren die per instelling verschillen, zoals de kwaliteit van de bedrijfsvoering en het risicomanagement. Daarnaast speelt de externe omgeving een belangrijke rol. Zo zullen risicoscores, bijvoorbeeld op het gebied van kredietrisico, toenemen bij een algehele verslechtering van de economische vooruitzichten. Risicoscores kunnen ook veranderen naar aanleiding van onze toezichtacties, wanneer instellingen in reactie daarop adequate herstel- en verbetermaatregelen treffen. Tot slot kunnen risicoscores wijzigen door verbetering van de datakwaliteit en ontwikkelingen in de gehanteerde risicomodellen. Zo deed DNB bijvoorbeeld [onderzoek](#) naar de datakwaliteit van de financiële rapportages van elektronischgeld- en betaalinstanties. Voor bijna 50 van de onderzochte rapportages bleek een herrapportage nodig. De risicomodellen zijn in 2023 verder verfijnd, wat de risicoscores heeft beïnvloed. De aanpassingen vertroebelen daarmee de interpretatie van de jaar-op-jaar ontwikkeling van de risicoscores. De komende jaren zal de risicomethode nog verder worden aangescherpt waarbij de risicomodellen naar verwachting steeds stabiel worden en als gevolg meer trendmatige analyses toelaten.

Figuur 3 Risicocomponentscores per impactklasse, uitgesplitst naar prudentieel en integriteitstoezicht

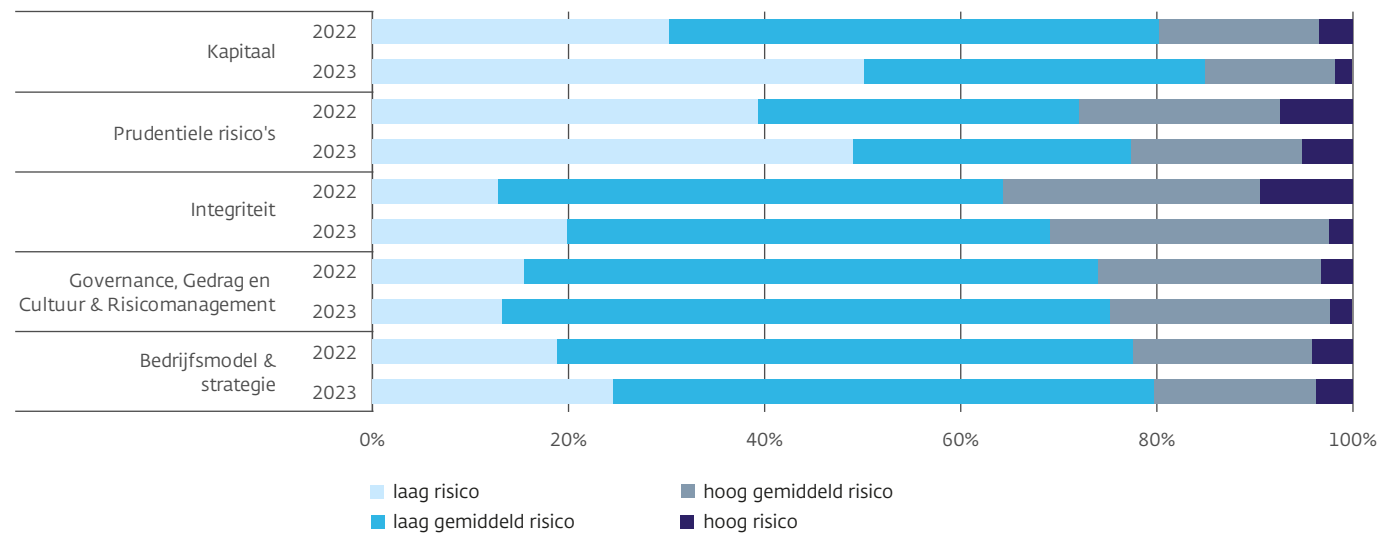
Figuur 3 toont voor 2022 en 2023 de procentuele verdeling van de toegekende risicocomponentscores, uitgesplitst naar het prudentieel- en integriteitstoezicht en de drie impactklassen. De figuur geeft de verdeling van de zeventien onderliggende risicocomponentscores weer en dus niet een totale score. Op prudentieel vlak staan de onder toezicht staande instellingen er gemiddeld genomen goed voor; de beheersing van integriteitsrisico's vraagt meer aandacht. Van 2022 op 2023 is vooral een

verbetering zichtbaar van de scores voor prudentieel toezicht. Dit is in lijn met de verbetering van de financiële positie van pensioenfondsen en schadeverzekeraars die mede wordt veroorzaakt door de gestegen rente. De scores voor het integriteitstoezicht in figuur 3 (maar ook figuren 4 en 5) tonen vooral een beweging van *hoog risico* naar *hoog gemiddeld risico*. Deze ontwikkeling wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een technische aanpassing in het risicomodel.

Bij de uitsplitsing naar risicogebieden (figuur 4) zien we dat vooral de kapitaalpositie en prudentiële risico's in 2023 vaker een score *laag risico* tonen ten opzichte van 2022. Dit is deels het gevolg van de hogere rente die in beginsel positief uitpakt voor pensioenfondsen en verzekeraars. Wel zien we momenteel toegenomen rente- en kredietrisico's als gevolg van het verkrappende monetaire beleid.

Figuur 4 Toekenning risicocomponentscores, uitgesplitst naar risicogebieden

Peildatum: 31 oktober 2022 en 31 oktober 2023

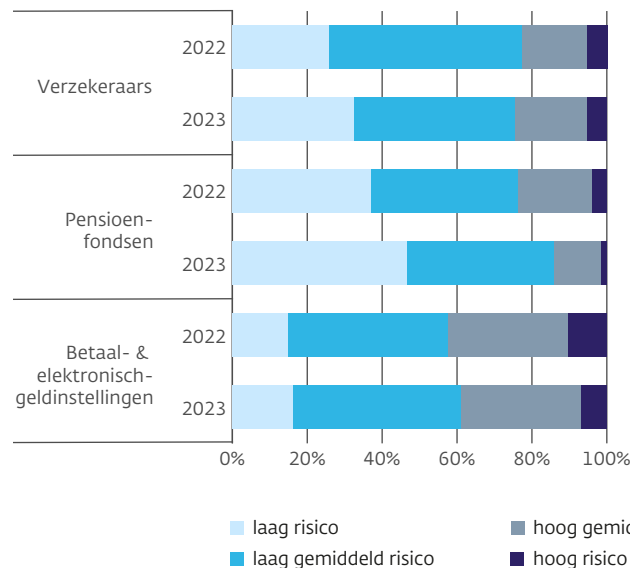
Figuur 5 toont de risicocomponentscores per sector. De figuur bevat geen scores voor prudentieel toezicht voor de trust- en bancaire sector. Zoals aangegeven worden deze sectoren door DNB alleen gescoord op het risicogebied integriteit. De risicocomponentscores per sector voor het prudentieel toezicht in figuur 5 maken de impact van de hogere rente nogmaals duidelijk. Ruim 75 van de prudentiële risicocomponentscores voor verzekeraars en 85 voor pensioenfondsen tonen een *laag* of *laag gemiddeld risico*. DNB blijft aandacht vragen voor de verbetering en beheersing van operationele risico's en meer specifiek cyberrisico's.

Voor de pensioenfondsen tonen de scores bij prudentieel toezicht het reguliere risicoprofiel. De scores bevatten geen weergave van de risico's die gepaard gaan met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Voor de pensioentransitie is een aangepast risicomodel ontwikkeld. Uit dit model volgen scores die een verhoogd risicobeeld weergeven met het oog op de transitie. Deze scores tonen de complexiteit van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de grote opgave waar pensioenfondsen voor staan. Van belang is dat pensioenbesturen aandacht hebben voor operationele en IT-risico's, datakwaliteit, financiële risico's en een gedegen besluitvorming in de komende jaren.

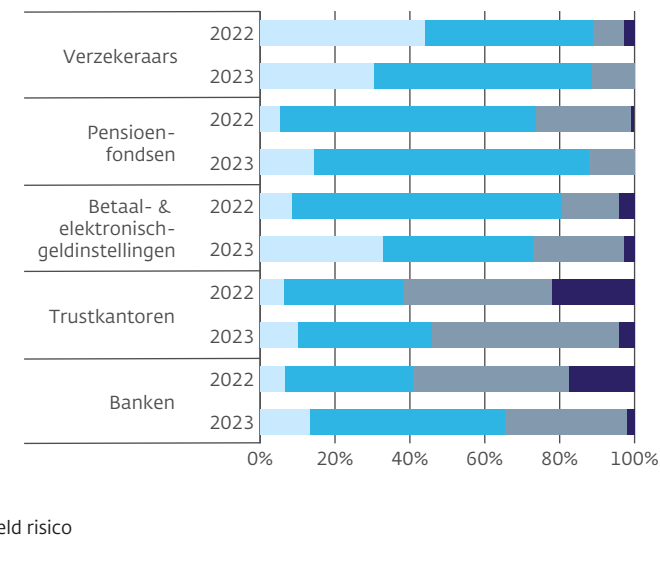
De integriteitsscores voor banken en trustkantoren zijn ook in 2023 gemiddeld hoger dan in andere sectoren en vormen daarom een belangrijk aandachtspunt. Wijzigingen van 2022 op 2023 zijn

Figuur 5 Toekenning risicocomponentscores, uitgesplitst naar sector

Prudentieel toezicht

Integriteitstoezicht

Peildatum: 31 oktober 2022 en 31 oktober 2023

voornamelijk toe te schrijven aan de doorontwikkeling van het risicomodel. Hogere scores hoeven overigens niet te betekenen dat de risico's voor de maatschappij hoog zijn; dit hangt ook af van de impactklassen. Een hoge score bij een instelling in de hoogste impactklasse impliceert immers een hoger risico voor de maat-

schappij dan eenzelfde risicoscore bij een instelling in de laagste impactklasse. In de volgende hoofdstukken blikken we per sector terug op de belangrijkste toezichtactiviteiten van het afgelopen jaar en kijken we vooruit naar de prioriteiten voor 2024.

DNB zet in op gebruikersgemak voor instellingen bij rapportages

Een belangrijk doel van de vernieuwde toezichtaanpak is om te blijven leren van ervaringen in ons toezicht. Twee actuele thema's bij de doorontwikkeling zijn effectieve informatieverzameling en een gezonde balans tussen data en oordeelsvorming. De vernieuwde toezichtaanpak is dynamischer, waardoor er sneller ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in het risicoprofiel van instellingen. Hiervoor wordt veel gebruik gemaakt van data. Het is daarom cruciaal effectieve informatieverzameling te waarborgen zodat relevante risico's in kaart worden gebracht. Een dilemma daarbij is dat controles op de van instellingen ontvangen data de kwaliteit van het toezicht weliswaar kunnen verhogen, maar tegelijkertijd een hoge lastendruk bij instellingen kan veroorzaken. In de doorontwikkeling van de toezichtaanpak wordt daarom met beide aspecten rekening gehouden. DNB zet in op het verhogen van gemak voor instellingen om aan een dataverzoek te voldoen en versterking van de *learning loop*: leiden de vragen die we stellen tot ontvangst van de juiste data, en hoe kan techniek worden ingezet om de kwaliteit van data te verbeteren? De toezichtaanpak legt daarmee tevens de basis voor de prioriteiten in de automatisering van DNB.

Een resultaat van de automatisering is het portaal Mijn DNB en daarbinnen de diensten Surveyor, voor het gemakkelijker voldoen aan kwalitatieve uitvragen, en Dataloop voor het vergemakkelijken van de dialoog over datakwaliteit. Door de introductie van dynamische formulieren met toelichting in de vragenlijst, in plaats van in een apart document, kunnen instellingen de informatie sneller indienen. Ook vult DNB reeds bekende informatie vooraf in om de lastendruk verder te verlagen. Dataloop zorgt ervoor dat de kwantitatieve data gezamenlijk online bekeken kunnen worden en vragen direct aan de juiste velden gekoppeld zijn. Dit bespaart tijd bij zowel instellingen als DNB, en verhoogt de datakwaliteit. Tot 31 oktober 2023 hebben ruim 1100 instellingen meer dan 3400 vragenlijsten succesvol ingediend via Surveyor en is het aantal benodigde herrapportages aanzienlijk gedaald. Dataloop is vooralsnog alleen beschikbaar voor verzekeraars. In de gebruikersgroep van Mijn DNB worden de functionaliteiten periodiek geëvalueerd ten behoeve van continue verbetering.

Toezicht op banken

Het prudentieel toezicht op Nederlandse banken vindt plaats binnen de context van het [Europese bankentoezicht](#), waarbij de grote banken onder direct toezicht staan van de ECB. Het bankentoezicht richtte zich in 2023 op onder andere rente- en liquiditeitsrisico's. Zo voerden de ECB en EBA samen in 2023 een [Europese stresstest](#) uit waarin ook Nederlandse grootbanken en middelgrote banken zijn betrokken. De uitkomsten voor de Nederlandse banken zijn in lijn met het Europees gemiddelde en tonen dat de bankensector zware economische tegenwind kan weerstaan. Gerelateerd aan ons speerpunt duurzaamheid en toekomstgerichtheid voerde DNB een studie uit naar het bedrijfsmodel van banken. Hierbij werd ook aandacht besteed aan maatschappelijke verwachtingen, de veranderde renteomgeving en ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en duurzaamheid. Tot slot had DNB extra aandacht voor de renterisico's, liquiditeitsrisico's, en de kapitaaleisen waar banken aan moeten voldoen, in het licht van de onrust in het voorjaar van 2023 waarbij verschillende banken in de Verenigde Staten en Zwitserland in de problemen kwamen.

In 2024 zal DNB extra aandacht houden voor de beheersing van de renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's door banken. Daarnaast blijven de ontwikkelingen op de Nederlandse huizenmarkt een toezichtprioriteit, ook met betrekking tot het risicomanagement bij aflossingsvrije hypotheeklen. Verder zullen we aandacht houden voor risico's omtrent duurzaamheid, digitale transformatie, governance, datakwaliteit en cyberrisico's. Dit is in lijn met de [meerjarige toezichtprioriteiten](#) die binnen het Europese bankentoezicht voor de periode 2022 – 2024 zijn vastgesteld. Op 27 juni 2023 bereikten EU-wetgevers een voorlopig akkoord over de herziening van de kapitaalvereisten die Europese banken beter bestand moeten maken tegen mogelijke toekomstige economische schokken (de Bazel III-hervormingen). DNB zal in 2024 toezien op de implementatie van deze herziene wetgeving die per 1 januari 2025 van toepassing moet worden.

Toezicht op verzekeraars

In 2023 voerde DNB meerdere onderzoeken uit om het zicht op risico's in de verzekeringssector te verbeteren. Zo voerde DNB onder andere een themaonderzoek uit naar de gevolgen van inflatie voor de hoogte van bijvoorbeeld claims, en de impact van rentestijgingen op de waardering en liquiditeit van verzekeraars. Hiertoe publiceerde DNB de [good practice beheersing inflatierisico verzekeraars](#). DNB voerde in 2023 ook een onderzoek uit naar de risicomarge.⁵ Dit is een belangrijk element voor de bepaling van de technische voorzieningen van een verzekeraar en zeer gevoelig voor rentebewegingen. Verder continueerde DNB het in 2022 gestarte themaonderzoek naar uitgestelde belastingen om de onderbouwing van de belastingverrekening – zoals gebruikt door de Nederlandse verzekeringssector – te evalueren. DNB ziet er ook op toe dat verzekeraars hun cyberweerbaarheid op orde hebben en houden. Mede door de toenemende uitbesteding van kritieke diensten en processen worden uitbestedingsketens complexer en ontstaan er concentratierisico's. Via publicatie van de [benchmarkrapportage informatiebeveiliging](#) werd daarom aandacht gevraagd voor de volwassenheid van de relevante beheersmaatregelen bij verzekeraars.

Voor 2024 is een aantal specifieke aandachtspunten geformuleerd voor de verzekeringssector. DNB zal de duurzaamheidsrisico's bij verzekeraars (en pensioenfondsen) verder integreren in het

toezicht. Zo zullen we per instelling een ESG-risicobeeld vormen op basis van een *self assessment* en de (beleggings)data. Hieraan zal risicogebaseerd opvolging worden gegeven. De beheersing van risico's op het gebied van informatiebeveiliging, cyberweerbaarheid en uitbesteding krijgt ook in 2024 aandacht, mede gezien de implementatie van nieuwe wetgeving op het gebied van digitale operationele weerbaarheid (DORA). Andere thematische onderzoeken zullen zich richten op het gebruik van kunstmatige intelligentie door verzekeraars en de beheersing van bijhorende

risico's, en op de risico's in de vastgoed- en hypotheekportefeuilles. Ook zal toezichtcapaciteit gaan naar de implicaties van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) voor verzekeraars. DNB blijft actief bijdragen aan de herziening van het Solvency II-kader. Binnen integriteitstoezicht zullen we specifiek toezien op belangenverstrengeling, naleving van de Sanctiewet, en hoog-risicoproducten in het licht van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

Het belang van een robuust raamwerk en adequate kapitaaleisen

De herziening van de Solvency II Richtlijn heeft onder andere tot doel verzekeraars in staat te stellen bij te dragen aan de Europese Kapitaalmarktunie, waardoor voor bedrijven meer financieringsmogelijkheden zullen ontstaan. Ook moet de Solvency II herziening het toezicht op de verzekeringssector versterken. De herziening bevindt zich eind 2023 in de laatste fase. De voorstellen bevatten instrumenten die de beheersing van macro-prudentiële risico's moeten versterken, vereisten om ESG-risico's te integreren in het beleid van verzekeraars en aanpassingen in de berekening van de technische voorzieningen en het vereiste kapitaal.

DNB hecht veel waarde aan de uitgangspunten van de Richtlijn die bepalen dat beleggingen en verplichtingen op marktwaarde gewaardeerd moeten worden en dat de kapitaalpositie van een verzekeraar voldoende moet zijn om een schok te weerstaan die naar verwachting eens in de 200 jaar voorkomt. Voorschriften in lagere regelgeving voor de berekening van de technische voorziening en de kapitaaleisen dienen deze uitgangspunten uit te werken. De voorgestelde aanpassingen in de berekening van de technische voorzieningen en de kapitaaleisen, zoals opgenomen in de Richtlijn, zijn niet economisch onderbouwd en zullen per saldo leiden tot vrijval van kapitaal. De omvang van deze vrijval is deels afhankelijk van de stand van de rente.

⁵ De waardering van de technische voorzieningen van verzekeraars bestaat uit een beste schatting plus een risicomarge. Deze risicomarge dient als compensatie voor het ter beschikking stellen van het aanwezig eigen vermogen.

Toezicht op pensioenfondsen

De komende jaren zullen voor de pensioensector en het toezicht hierop in het teken staan van de Wtp, die per 1 juli 2023 in werking trad. In 2023 was DNB betrokken bij de totstandkoming van de Wtp middels onder andere onafhankelijke adviezen en berekeningen ter ondersteuning van het wetgevingsproces. De uiterste transitiedatum voor pensioenfondsen naar het nieuwe stelsel wordt naar alle waarschijnlijkheid aangepast naar 1 januari 2028. De transitie is een omvangrijke, complexe operatie. DNB heeft zich enerzijds voorbereid op haar taak in de transitie, en anderzijds duidelijkheid geboden aan de sector door middel van publicaties zoals *factsheets*, *Q&A's* en *good practices*. Zo ontwikkelde DNB het invaarsjabloon om helder te maken welke informatie DNB nodig heeft bij de invaarbeoordeling en een formulier op Mijn DNB dat pensioendeelnemers de mogelijkheid biedt om hun zienswijze te geven voordat DNB haar toets van een invaarsluit afrondt. Het precieze verloop van de transitie is met onzekerheid omgeven. Belangrijke factoren zijn de timing en spreiding van de invaarsluitingen en daarnaast de kwaliteit van de onderbouwing door instellingen. Om de timing en spreiding te beheersen stelde DNB het partiële beoordelingsproces op (zie box).

In 2024 zal het toezicht zich met name richten op de beoordeling van overbruggingsplannen, de operationele voorbereiding van de transitie en de beoordeling van de eerste invaarsluitingen. We verwachten in 2024 tientallen overbruggingsplannen te

ontvangen. Daarnaast zijn de eerste pensioenfondsen in een vergevorderd stadium van besluitvorming en hebben aangegeven per 1 januari 2025 te willen invaren. De huidige schatting is dat de meeste invaarsluitingen in 2025 en 2026 zullen volgen. Verder zijn duurzaamheid en cybersecurity belangrijke aandachtspunten. DNB zal in 2024 ook per instelling een ESG-risicobeeld vormen (zie *Toezicht op verzekeraars* op voorgaande pagina). Net als in de verzekeringssector, zal ook aandacht uitgaan naar de

implementatie van nieuwe wetgeving op het gebied van digitale operationele weerbaarheid (DORA). Ten slotte zal DNB evenals in voorgaande jaren onderzoeken doen naar potentiële kwetsbaarheden op het vlak van integriteitsrisico's in de pensioensector. Hierbij kan gedacht worden aan betrokkenheid bij belangenverstrengeling en onvoldoende naleving van de Sanctiewet.

Een evenwichtige en beheerste transitie door partiële beoordeling

De komende jaren werken pensioenfondsen aan de transitie naar het vernieuwde pensioenstelsel. Onderdeel hiervan is dat de bestaande opgebouwde pensioenaanspraken en rechten ingebracht kunnen worden in de nieuwe pensioenregeling. Dit wordt invaren genoemd. DNB monitort periodiek de voorbereidingen voor de transitie via de WTP-monitoringsvragenlijst. De resultaten van het eerste kwartaal 2023 tonen dat circa 75 van de pensioenfondsen wil invaren, waarbij het grootste deel dit wil doen in 2025 en 2026. Hierdoor verwacht DNB een piek in de te beoordelen invaarsluitingen in 2024 en 2025.

Om bij te dragen aan een efficiënt transitieproces ontwikkelde DNB de mogelijkheid van een partiële beoordeling. Bij een partiële beoordeling legt een pensioenfonds een afgebakend deel van het gehele invaarsluit voor aan DNB wanneer het pensioenfonds de besluitvorming over dat deel heeft afgerond. DNB toetst vervolgens of dit deel van de invaarsluitvorming voldoet aan de eisen van de Wtp. Bij de beoordeling van de uiteindelijke invaarsluiting baseert DNB zich voor de betreffende deelgebieden op de uitkomst van eventueel eerder al verrichte partiële beoordelingen, uiteraard voor zover het fonds in het vervolgtraject de invulling van het betreffende deelgebied niet meer heeft gewijzigd. Een partiële beoordeling geeft aan alle betrokken partijen vroegtijdig helderheid over al afgeronde deelonderwerpen. Te beoordelen deelonderwerpen waarvoor pensioenfondsen DNB kunnen benaderen zijn: het vaststellen van de risicohouding, de vormgeving van de pensioenregeling, en de borging en zekerstelling van de datakwaliteit vóór invaren.

Toezicht op andere instellingen

Beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen

In 2023 zijn de zogeheten *Supervisory Review and Evaluation Process* (SREP)-richtsnoeren voor beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen in werking getreden. Deze richtsnoeren bepalen hoe de toezichthouder op basis van een integraal risicobeeld kapitaal- en liquiditeitseisen kan opleggen. De AFM als gedragstoezichthouder en DNB als prudentieel toezichthouder werken hiervoor nauw samen. Zo worden risicoanalyses ten aanzien van individuele instellingen door beide toezichthouders samengebracht om te komen tot één gezamenlijk, integraal risicobeeld. Dit proces is voor de eerste instellingen voltooid. Ook op andere gebieden, zoals het uitvoeren van toezichtonderzoeken en het voeren van toezichtgesprekken werken DNB en de AFM intensief samen. In 2024 zal deze samenwerking zich verder voortzetten. Zo kunnen instellingen mede op basis van SREP-richtsnoeren meer gezamenlijke en geüniformeerde data-uitvragen verwachten.

DNB heeft vastgesteld dat de kwaliteit van door instellingen aangeleverde rapportagedata niet voldoet aan het gewenste

niveau. Mede hierdoor levert de datagedreven toezichtaanpak nog niet de efficiency op die ons voor ogen staat. Dit maakt dat datakwaliteit voor DNB in 2024 opnieuw een belangrijk aandachtsgebied zal vormen. Verder zal DNB bijdragen aan de herziening van de AIFMD⁶ en de herziening van de zogeheten *Investment Firm Regulation* (IFR) en *Investment Firm Directive* (IFD).⁷ Ook zullen klimaat- en milieurisico's steeds meer een vaste plek in de risicoanalyses en kapitaalbesluiten van DNB krijgen.

Betaalinstellingen en elektronischgeldinstellingen

De betaalsector wordt gekenmerkt door aanhoudende marktdynamiek. Met de toetreding en uittreding van instellingen ging in 2023 veel toezichtinspanning gemoed. DNB verwacht dit ook voor 2024. De afgelopen jaren zijn de sector, en daarbinnen ook enkele individuele instellingen, fors gegroeid. DNB deed daarom onderzoek naar snelgroeiende instellingen om vast te stellen of voldoende mitigerende maatregelen zijn genomen om de integriteitsrisico's voortvloeiend uit die snelle groei adequaat te beheersen. De resultaten waren wisselend, waarbij ook verschillende tekortkomingen zijn vastgesteld. Inmiddels groeien

betaalvolumes minder hard dan in voorgaande jaren en is het economisch klimaat verslechterd. Dit vergt aanpassingsvermogen van instellingen. DNB zal in 2024 daarom extra aandacht geven aan het risicobeheer en de soliditeit van instellingen, in het bijzonder met betrekking tot de bescherming van derdengelden bij negatieve ontwikkelingen. Ook zullen we scherp blijven op cyberrisico's. Zo zal een themaonderzoek naar cyberdreigingen plaatsvinden. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan transactiemonitoring om vast te stellen of instellingen bij het verwerken van transacties voor hun partners voldoende aandacht hebben voor de integriteitsrisico's.

Op basis van een onderzoek naar de beheersing van integriteitsrisico's bij *submerchants*⁸ en de beheersing van financiële intragroepverhoudingen stelde DNB *good practices* op. Deze zijn ter [publieke consultatie](#) aangeboden en worden naar verwachting begin 2024 gepubliceerd.

⁶ De AIFM-richtlijn (Alternative Investment Fund Managers Directive) is een Europese richtlijn die geharmoniseerde regels heeft geïntroduceerd voor beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen.

⁷ De IFR en IFD vormen samen het prudentieel raamwerk voor onder andere beleggingsondernemingen.

⁸ Dit zijn bijvoorbeeld derde partijen die via een online marktplaats, de merchant, producten verkopen.

Trustkantoren

De integriteitsrisico's verbonden aan de vaak internationale dienstverlening van trustkantoren zijn onverminderd hoog. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan witwassen, het ontwijken van sancties en belastingontduiking. Van trustkantoren wordt verwacht dat zij de rol van poortwachter vervullen. De onder toezicht staande trustkantoren zijn in 2023 geïnformeerd over de integriteitsrisico's die DNB identificeert.⁹ Ook is in het licht van de geopolitieke spanningen extra aandacht gegeven aan de naleving van de Sanctiewet. Van trustkantoren wordt, net als van andere instellingen, verwacht dat zij een systematische risico-analyse uitvoeren en deze ook regelmatig aanpassen aan externe ontwikkelingen. In 2024 zal DNB in haar toezicht daartoe extra aandacht besteden aan de adequate vaststelling van de herkomst van het vermogen van de doelvennootschappen, de uitoefening van de wettelijke voortdurende controle op de zakelijke relaties en verrichte transacties, en de voldoende vaststelling van transactie-profielen. De risicogebaseerde aanpak die DNB hierbij hanteert leidt ertoe dat tijdens onderzoeken regelmatig onvolkomenheden worden aangetroffen. De daaropvolgende handhavingsinspanning om herstel te bewerkstelligen, zal in 2024 naar verwachting hoog zijn.

Cryptodienstverleners en uitgevers van stablecoins

De behandeling van registratieaanvragen en uitvoering van bestuurderstoetsingen voor cryptodienstverleners vroegen in 2023 veel toezichtcapaciteit. Per oktober 2023 waren 38 instellingen geregistreerd bij DNB. DNB monitorde de sector actief om vast te stellen of ondernemingen cryptodiensten in Nederland aanbieden zonder de hiervoor benodigde registratie. Met gebruikmaking van informele en formele maatregelen heeft DNB zich ingespannen om overtredingen van de registratieplicht aan te pakken. In 2023 heeft dit onder meer geresulteerd in een bestuurlijke boete van € 3.325.000 aan Coinbase Europe Limited. Daarnaast heeft een aantal ongeregistreerde crypto-instellingen haar activiteiten in Nederland beëindigd, waaronder Binance en Gemini. DNB organiseerde in 2023 een seminar voor de cryptosector waarbij de uitkomsten van themaonderzoeken naar Meldgedrag en naleving van de Sanctiewet besproken zijn. We droegen ook actief bij aan de verdere ontwikkeling van Europese wetgeving op cryptodienstverleners en uitgevers van stablecoins (MiCAR). Cryptodienstverleners moeten momenteel maatregelen treffen om witwassen en financiering van terrorisme te voorkomen, en controleren of relaties voorkomen op sanctielijsten. Met de implementatie van MiCAR in 2024 wordt dit uitgebreid met vereisten op onder andere de bescherming van en informatieverstrekking aan consumenten, en de opvolging van

vereisten rondom governance en informatiebeveiliging. Als gevolg van de nieuwe regels zal in ieder geval het integriteitstoezicht op cryptodienstverleners (CASPs) voor een deel worden overgedragen aan de AFM. DNB zal in 2024 daarvoor kennis en informatie overdragen aan de AFM. Ook zal DNB werken aan de voorbereiding op de behandeling van vergunningaanvragen voor het uitgeven van stablecoins en het toezicht op banken en elektronischgeldinstellingen die cryptodiensten aanbieden. DNB betreft de gerechtelijke uitspraken van 4 oktober 2023 over de doorberekening van de toezichtkosten in haar toezichtpraktijk, onder andere bij de beoordeling van registratieaanvragen. DNB zal in 2024 bovendien door middel van een themaonderzoek toetsen in hoeverre bestaande wettelijke verplichtingen op het gebied van integriteit in de praktijk worden nageleefd en aandacht besteden aan onderzoek naar illegale cryptodienstverlening.

⁹ [Brief integriteitsrisico's bij trustkantoren](#)

Speerpunten in toezicht

Sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid

Financiële instellingen zijn wettelijk verplicht om materiële risico's, waaronder ESG-risico's zoals klimaat en milieu, te beheersen. Om instellingen hierin te ondersteunen heeft DNB de [Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's](#) gepubliceerd met aandachtspunten en *good practices* omtrent strategie, governance, risicomangement en informatievoorziening. Daarmee maakt DNB voor de sector concreet hoe een goede beheersing van klimaat- en milieurisico's eruit kan zien.

In 2024 zal DNB duurzaamheidsrisico's verder verankeren in de toezichtmethodologie. De focus ligt daarbij enerzijds op de integratie van kwantitatieve indicatoren om het risiconiveau vast te stellen, en anderzijds op de risicobeheersing van instellingen. We beoordelen zowel de financiële als niet-financiële risico's van klimaatverandering en milieuaantasting. Daarnaast scherpen we de kwalitatieve indicatoren over risicobeheersing aan met inzichten uit de nulmeting van 2023. Door in de toezichtmethodologie en toezichtprocessen te verankeren wat we verwachten ten aanzien van de mitigatie van materiële ESG-risico's, kan DNB gericht de dialoog aangaan met financiële instellingen en waar nodig maatregelen treffen bij onvoldoende beheersing.

Resultaten 2023 – sturen op duurzaamheid en toekomstgerichtheid

Resultaatgebied	Resultaat
Toezicht op banken	<ul style="list-style-type: none"> In 2023 zijn we gestart met het monitoren van de voortgang bij het herstellen van tekortkomingen naar aanleiding van de onderzoeken naar klimaat- en milieurisico's in 2022. Hieruit blijkt dat de betrokken banken progressie hebben geboekt. Tegelijkertijd is verdere verbetering van het meten en beheersen van dit soort risico's gewenst.
Toezicht op verzekeraars	<ul style="list-style-type: none"> We hebben een analyse gemaakt van de <i>self assessments</i> die een groot aantal verzekeraars (en pensioenfondsen) invulden naar aanleiding van de gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's. De uitkomsten worden onder meer gebruikt bij de inbedding van ESG-risico's in de toezichtmethodiek.
Toezicht op pensioenfondsen	<ul style="list-style-type: none"> We stelden vast dat enkele pensioenfondsen het ESG-risicobeheer in lijn met de <i>good practices</i> naar een hoger volwassenheidsniveau hebben getild. Daarnaast zijn er drie diepgaande onderzoeken geweest waarin we met name constateerden dat het ESG-risicomangement nog aandacht vereist.
Cross-sectoraal	<ul style="list-style-type: none"> We publiceerden de geactualiseerde Sustainable Finance Strategie. Hierin wordt beschreven hoe duurzaamheid wordt geïntegreerd in de kerntaken van DNB, waaronder in het toezicht. We hebben de Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's gepubliceerd met <i>good practices</i>.

In ons toezicht betrekken we ook de door financiële instellingen uitgesproken duurzaamheidsambities, bijvoorbeeld de actieplannen die de ondertekenaars van het [Klimaatcommitment](#) in 2022 hebben gepubliceerd. Als deze onvoldoende worden nageleefd, kunnen ze een bron zijn van reputatie- en juridische risico's, en zo een negatieve impact hebben op de soliditeit van een instelling. DNB weegt daarom dergelijke plannen structureel mee in de risico-beoordeling. Tot nu toe lag de focus op klimaat- en milieurisico's, de

'E' van ESG. In 2024 zullen we verder gaan met verkennen in hoeverre we ook sociale risico's, zoals mensenrechtenschendingen kunnen meenemen in ons toezicht. De uitkomsten van deze verkenning zullen worden meegenomen bij de actualisatie van de huidige gids (zie hierboven). Om duurzaamheidsrisico's beter in kaart te krijgen, investeert DNB daarnaast in de ontwikkeling van robuuste duurzaamheidsdata en adequate meetmethoden.

Inspelen op technologische vernieuwing

Digitalisering blijft een belangrijke trend binnen de financiële sector en kreeg daarom ook in 2023 veel aandacht. In de tabel staan de belangrijkste resultaten van het afgelopen jaar.

Data(toegang) heeft een steeds grotere impact op financiële dienstverlening. Tegelijkertijd blijft het risico van cyberdreigingen onverminderd hoog waardoor DNB jaarlijks sectorbrede analyses uitvoert om een actueel beeld te behouden van de cyberweerbaarheid bij instellingen. Ook DNB zelf digitaliseert, hoewel de transformatie naar een datagedreven toezichthouder trager tot stand komt dan beoogd. Zo was de inzet van ontwikkelteams nodig voor andere trajecten, waaronder versterking van het ICT-fundament, en was bij de business minder verandercapaciteit beschikbaar dan voorzien. De afgelopen jaren is veel aandacht gegaan naar de kernprocessen van het toezicht om nieuwe functionaliteiten te bieden maar ook het gebruik te vereenvoudigen. Hieronder vallen bijvoorbeeld Mijn DNB dat de communicatie tussen DNB en instellingen vergemakkelijkt, en Mijn Toezicht dat de toezichthouders ondersteunt door inzicht te bieden in de belangrijkste risico's bij instellingen. In 2024 zullen verdere initiatieven worden ontplooid, waarbij onder andere zal worden gekeken naar de mogelijkheden van *Natural Language Processing* (NLP) om de analyse van grote hoeveelheden tekst efficiënter te maken.

Gegeven het belang van technologische ontwikkelingen voor de financiële sector zal hier in het toezicht veel aandacht naar toegaan. In 2023 evalueerden DNB en AFM het iPanel, gericht op

Resultaten 2023 – inspelen op technologische vernieuwing

Resultaatgebied	Resultaat
IT- en cyberrisico's	<ul style="list-style-type: none"> ■ We voerden onderzoeken uit naar de cyberweerbaarheid van financiële instellingen in alle sectoren, waaronder <u>banken en betaalinstanties</u>, <u>verzekeraars</u> en <u>pensioenfondsen</u>. We stelden vast dat extra aandacht nodig is voor basis cyberhygiëne-maatregelen, het testen van en voorbereiden op cyberaanvallen, en de toegenomen cyberdreiging bij uitbesteding. ■ Ook publiceerden we de <i>good practice</i> informatiebeveiliging. Zo dragen we eraan bij dat instellingen blijvende aandacht hebben voor cyberrisico's en zo goed mogelijk voorbereid zijn op cyberaanvallen.
Faciliteren innovatie	<ul style="list-style-type: none"> ■ We publiceerden samen met de AFM een <u>position paper</u> waarin we onze beleidsvisie en prioriteiten rondom toegang tot financiële data uiteenzetten.
Digitale Strategie Toezicht	<ul style="list-style-type: none"> ■ Binnen Mijn DNB ontwikkelden we de diensten Surveyor en Dataloop (zie box bij <i>Toezicht in cijfers</i>).

het onderhouden van de dialoog met de sector over technologische ontwikkelingen. DNB en de AFM hechten zeer aan het voeren van een continue dialoog met de sector, maar gaan dat anders inrichten. In plaats van het iPanel komt de strategische technologie-agenda centraal te staan in de dialoog en wordt jaarlijks een bestuurlijk overleg georganiseerd met de financiële sector. Tot slot vernieuwden de AFM en DNB het samenwerkingsconvenant waarin onder andere bepalingen zijn opgenomen die dubbele datarapportages zoveel mogelijk moeten voorkomen om de kans op onnodige belasting van de sector te minimaliseren.

Op het gebied van digitale wetgeving stond 2023 in het teken van verschillende trajecten. DNB zet zich hierbij in voor proportionele, risicobaseerde en effectieve (Europese) wetgeving. De *Digital Operational Resilience Act* (DORA) bevat vereisten rondom de

digitale weerbaarheid van financiële instellingen waaronder de beheersing van uitbestedingsrisico's. Ook richt DORA een oversight-framework in voor kritieke derde aanbieders van ICT-diensten. Daarnaast ging er veel aandacht naar de Europese Verordening betreffende markten in cryptoactiva (MiCAR) en de *Artificial Intelligence Act* (AI-verordening). MiCAR (zie ook de voorgaande pagina) verscherpt het toezicht op cryptodienstverleners en aanbieders van stablecoins terwijl de AI-verordening geharmoniseerde regels stelt voor het gebruik van kunstmatige intelligentie in onder andere financiële dienstverlening. In 2024 zal DNB werken aan de verdere implementatie van deze regelgeving.

Bestrijden van financieel-economische criminaliteit

Net als in voorgaande jaren kreeg het toezicht op het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit in 2023 onverminderd prioriteit. Onder financieel-economische criminaliteit verstaan we onder meer witwassen, corruptie, belastingcriminaliteit en financiering van terrorisme. In de tabel staan de belangrijkste resultaten.

In 2022 publiceerde DNB het rapport [Van herstel naar balans](#) naar aanleiding van de bij diverse instellingen geconstateerde tekortkomingen in de naleving van de Wwft, en de daarop ingezette hersteltrajecten. Het rapport onderschreef het belang van een meer risicogebaseerde aanpak en een efficiëntere en effectievere uitvoering van de poortwachtersfunctie. Op basis van dit rapport zijn in 2022 en 2023 diverse ronde tafelgesprekken gevoerd met de bankensector om knelpunten te identificeren en te bezien hoe deze kunnen worden weggenomen. Deze gesprekken hebben in 2023 onder meer geleid tot het opstellen van verschillende *industry baselines* door de Nederlandse Vereniging van Banken, waaronder over de voortdurende controle (*ongoing due diligence*), de identificatie en verificatie van de *ultimate beneficial owner*, en het uitvoeren van verscherpte controle (*enhanced due diligence*) bij klantrelaties met hoogrisicolanden. Daarnaast heeft DNB een traject ingezet tot herziening van de 'Leidraad Wwft en Sanctiewet'. Dit heeft geleid tot Q&As en *good practices* welke in de tweede helft van 2023 werden geconsulteerd en naar verwachting begin 2024 worden gepubliceerd.

Resultaten 2023 – bestrijden van financieel-economische criminaliteit

Resultaatgebied	Resultaat
Bestrijden financieel-economische criminaliteit	<ul style="list-style-type: none"> ■ We organiseerden verschillende ronde tafels om met stakeholders te verkennen hoe de risicogebaseerde aanpak van financieel-economische criminaliteit nog effectiever en efficiënter kan worden vormgegeven, hoe onnodige <i>de-risking</i> beperkt kan worden en hoe banken op een verantwoorde manier gebruik kunnen maken van <i>machine learning</i> technieken. Dit heeft geleid tot meer duidelijkheid over hoe banken sommige bepalingen uit de Wwft risicogebaseerd kunnen invullen.
Datagedreven aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ■ De outlier detectietool, die wordt ingezet voor transactiemonitoring, is in meerdere onderzoeken toegepast om beter inzicht te krijgen in de risico's van de klantportefeuille. Behalve in de bankensector is de tool in 2023 voor het eerst ook bij betaalinstanties ingezet.

In 2023 heeft DNB bijgedragen aan de uitwisseling van kennis en informatie in het Financieel Expertise Centrum (FEC), een samenwerkingsverband tussen autoriteiten gericht op de versterking van integriteit binnen de financiële sector. Bijvoorbeeld door het delen van informatie via het Informatie Platform. Daarnaast is DNB projectleider voor een FEC-project dat ziet op de identificatie en aanpak van illegale trustdienstverleners. DNB schonk ook aandacht aan de opvolging van aanbevelingen die voortkwamen uit verschillende internationale evaluaties, waaronder door de *Financial Action Task Force (FATF)*. In 2024 zal de opvolging van de aanbevelingen worden afgerond door verdere integratie in het toezicht van DNB. Tot slot steunt DNB de voorstellen voor een Europese aanpak van financieel-economische criminaliteit en de oprichting van een Europese anti-witwastoezichthouder. In 2024 zal DNB verder bijdragen

aan de voorbereidingen voor de oprichting van deze anti-witwastoezichthouder.

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl

Volg ons op:

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM